

Zinvol opleiden tussen missie en visie

VGZ Keynote 24 juni 2019

Hans Schilderman

change perspective

2 Zinvol opleiden tussen missie en visie

3 Zinvol opleiden tussen missie en visie

1.5. Rollen

- a. *Begeleider*. De geestelijk verzorger is begeleider van mensen bij levenscrises en met het oog op spiritualiteit en levenskunst. Dit gebeurt individueel en in groepsverband. Door middel van gesprekken en rituelen kan de geestelijk verzorger begeleiding bieden en coping ondersteunen.
- b. *Representant*. De geestelijk verzorger fungeert voor velen als representant, waar gewenst als vertegenwoordiger van een levensbeschouwelijke traditie en meer algemeen als behartiger van levensbeschouwelijke thema's. De geestelijk verzorger behartigt de vrijplaats die de uitoefening van het recht op vrijheid van godsdienst en levensovertuiging van de cliënt garandeert.
- c. *Voorganger*. De geestelijk verzorger is voorganger in vieringen, bezinnende bijeenkomsten en rituelen.
- d. *Opleider*. Een geestelijk verzorger biedt als opleider training en educatie aan professionals, vrijwilligers en toekomstige geestelijk verzorgers met het oog op levensbeschouwelijke en ethische vragen.
- e. *Adviseur*. Een geestelijk verzorger fungeert ten behoeve van medewerkers, projecten en processen als adviseur waar levensbeschouwelijke en ethische aspecten in de zorg- en dienstverlening aan de orde zijn.
- f. *Coördinator*. Een geestelijk verzorger geeft als coördinator leiding aan vrijwilligers en professionals, aan projecten of processen met het oog op goede zorg- en dienstverlening in brede zin.

B. Procesmatige competenties

De procesgerichte competenties hebben betrekking op de professionele, organisatorische en maatschappelijke contexten waarin de geestelijk verzorger werkt.

Agogische competentie: individuen en groepen in veranderings- en groeiprocessen kunnen begeleiden met het oog op ontwikkeling, verandering en groei in humaniteit en spiritualiteit.

Intermediaire competentie: als bemiddelaar en pleitbezorger kunnen optreden in (interne en externe) netwerken (waaronder maatschappelijke en levensbeschouwelijke organisaties) met het oog op begeleiding van mensen, ethische vragen en raakpunten tussen levensbeschouwing en zorg- en dienstverlening. Cruciaal is het vermogen om zowel openheid te bewerkstelligen als vertrouwelijkheid te waarborgen.

Communicatieve competentie: contact kunnen leggen en uitwisseling bevorderen op veelzijdige wijze met diverse mensen en in verschillende contexten met het oog op optimale begeleiding, samenwerking en informatievoorziening; het aanbod van geestelijke verzorging, zowel in algemene termen als afgestemd op specifieke problematiek, systematisch en helder aan anderen kunnen presenteren.

Educatieve competentie: individuen en groepen op uitnodigende en didactisch verantwoorde wijze van scholing, training en advies kunnen voorzien met het oog op levensbeschouwelijke aspecten van zorg- en dienstverlening; het kunnen bieden van ondersteuning aan professionals en vrijwilligers in het leren verstaan van het perspectief van anderen.

4 Zinvol opleiden tussen missie en visie

spirituele dimensie

criteria

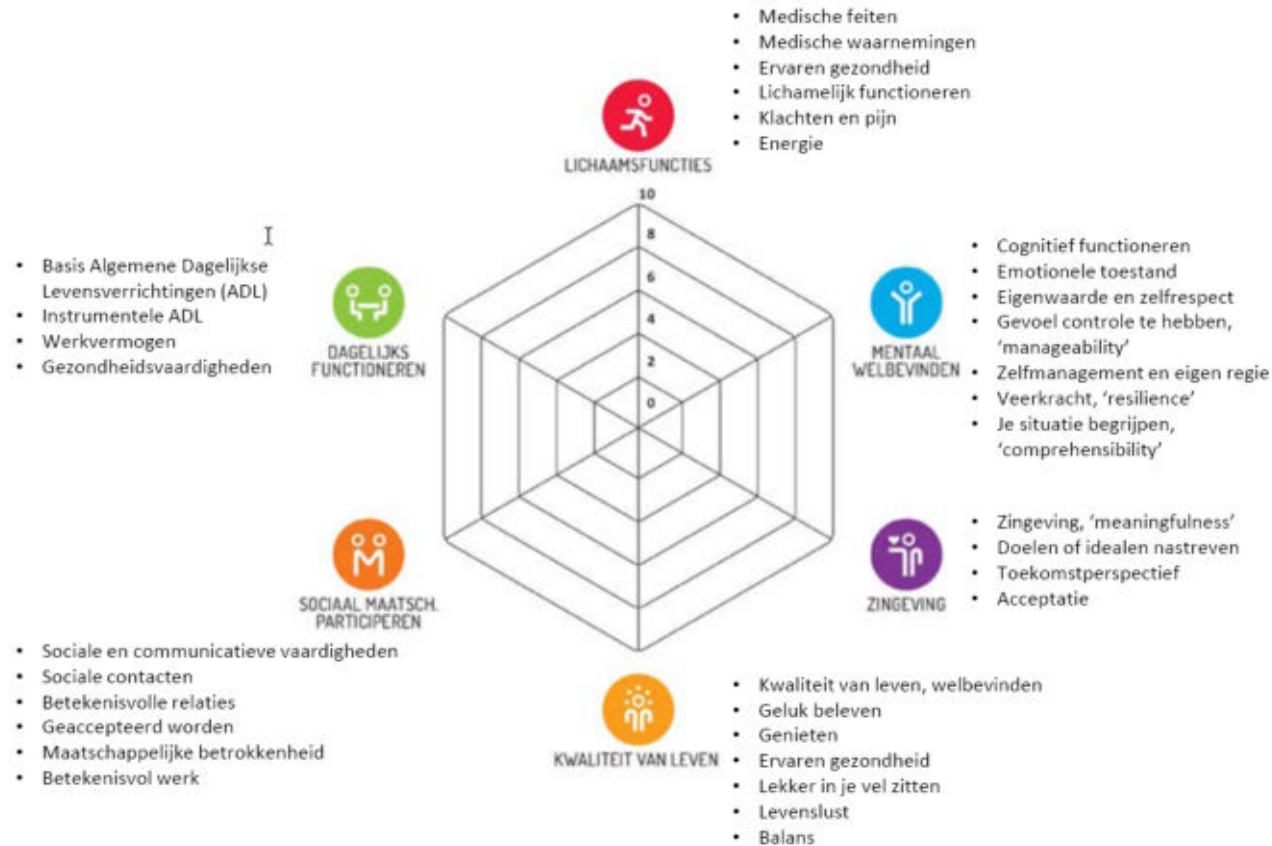
- 1 Aandacht voor spiritualiteit is een fundamenteel onderdeel van patiënt- en naastengerichte zorg, die recht doet aan de waardigheid van alle betrokkenen.
De zorgverlener is zich bewust van eigen waarden en overtuigingen, erkent dat zijn eigen spiritualiteit deel uitmaakt van zijn professionele functioneren en legt zijn persoonlijke waarden, spirituele en existentiële overtuigingen niet op aan patiënten, naasten of collega's.
- 2 Zorgverleners hebben gerichte scholing gevolgd, zijn in staat spirituele behoeften te signaleren en beschikken over (basis)vaardigheden voor het variëren van spirituele zorg.
- 3 In de communicatie met de patiënt en diens naasten wordt respect getoond voor hun spirituele overtuigingen, wijzingen en rituelen.
De zorgverlener heeft aandacht voor het levensverhaal van de patiënt, is in staat om te herkennen waar de patiënt zin en betekenis aan ontleent of is wijtgeraakt. De zorgverlener heeft aandacht voor de waarden, wensen en behoeften met betrekking tot het spiritueel welbevinden van de patiënt en diens naasten en inventariseert met welke aspecten zij willen dat zorgverleners rekening houden in de zorg die zij bieden.
- 4 De zorgverlener heeft aandacht voor wat de patiënt en diens naasten raakt en beweegt in de confrontatie met ziekte en verlies, is in staat om spirituele nood of existentiële crisis te herkennen en deze, zo nodig met behulp van (gevalideerde) meetinstrumenten, nader in kaart te brengen. Onderwerpen die de patiënt en diens naasten bezig kunnen houden zijn onder meer:
 - angst, verdriet, berusting, boosheid en verzet in relatie tot het ervaren van zin en betekenis;
 - het zoeken naar betekenis in het verleden (levensverhaal), het heden (van betekenis zijn/of betekenis ervaren ook als je ziek bent) en de toekomst (afscheid en de dood);
 - existentiële- en zingevingsvragen, vragen over identiteit, lijd en dood, schuld en schaamte, verzoening en vergeving, wijsheid en verantwoordelijkheid, hoop en wanhoop, liefde en vreugde, behoeftes aan rituelen;
 - de meest waardevolle zaken voor een persoon zoals de relatie tot zichzelf, naasten, cultuur, ethiek en moraal en het leven zelf;
 - levensbeschouwelijke overwegingen en fundamenten; geloof, overtuiging, de relatie tot het zichzelf overtuigende of goddelijke en de natuur;
 - belemmeringen en reïesse voor spiritueel welbevinden.In overleg met de patiënt en diens naasten neemt de zorgverlener passende en preventieve maatregelen. Ongeacht waar de patiënt zich bevindt, wordt indien gewenst of nodig (onder meer in het geval van een crisissituatie) een expert ingeschakeld.
- 5
- 6

spirituele dimensie

- 7 De patiënt en diens naasten krijgen de ruimte voor het beleven van hun eigen levensbeschouwelijke overtuiging en voor wie zij in dit kader willen ontmoeten. Waar gewenst krijgen zij (professionals) ondersteuning bij voor hen belangrijke gebruiken en rituelen.
In afstemming met de patiënt en diens naasten wordt bepaald wat met betrekking tot het spiritueel welbevinden en spirituele nood van de patiënt en diens naasten wordt opgenomen in het individuele zorgplan en onder de aandacht gebracht moet worden bij overdracht van zorg.
- 8

5 Zinvol opleiden tussen missie en visie

Figuur 2: Pijlers van positieve gezondheid (Huber, 2014).

6 Zinvol opleiden tussen missie en visie

VIA Character Strengths & Virtues (Peterson and Seligman, 2004)

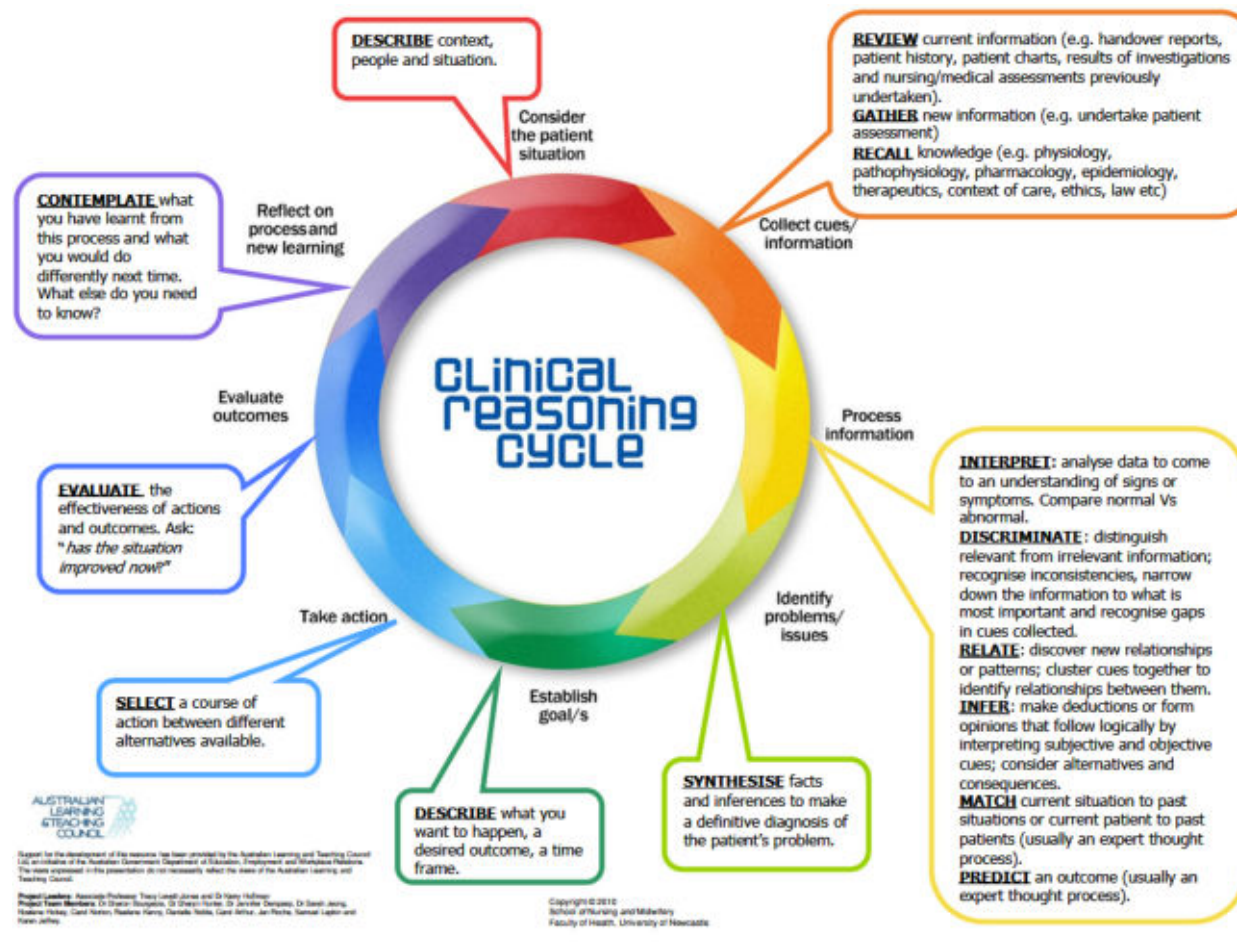

7 Zinvol opleiden tussen missie en visie

Van Vliet, K.; Grotendorst, A.; Roodbol, P.
(2016). *Anders kijken, anders leren, anders doen. Grensoverstijgend leren en opleiden voor zorg en welzijn in het digitale tijdperk*. Zorginstituut Nederland. 35.

8 Zinvol opleiden tussen missie en visie

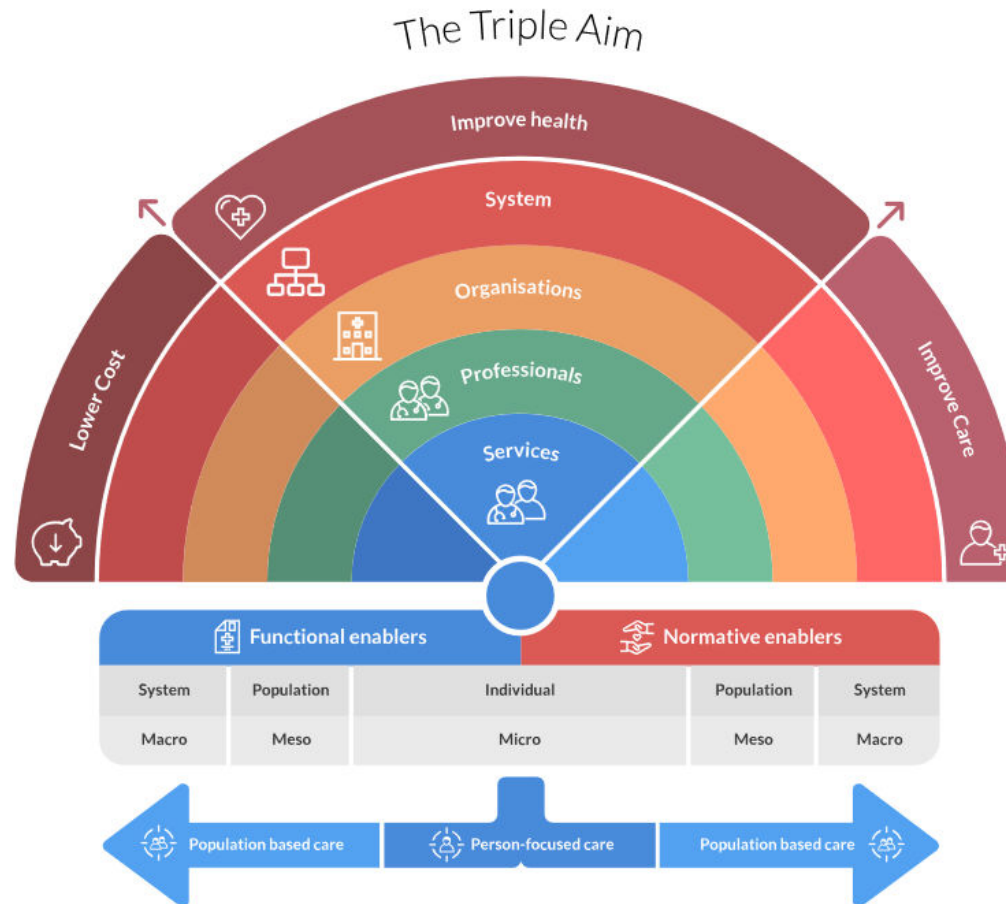
<http://www.supportingstudents.org.au/clinical-reasoning-cycle/workshop/crc-workshop-video-transcript.html>

9 Zinvol opleiden tussen missie en visie

Van Vliet, K.; Grotendorst, A.; Roodbol, P. (2016). *Anders kijken, anders leren, anders doen. Grensoverstijgend leren en opleiden voor zorg en welzijn in het digitale tijdperk*. Zorginstituut Nederland. 14.

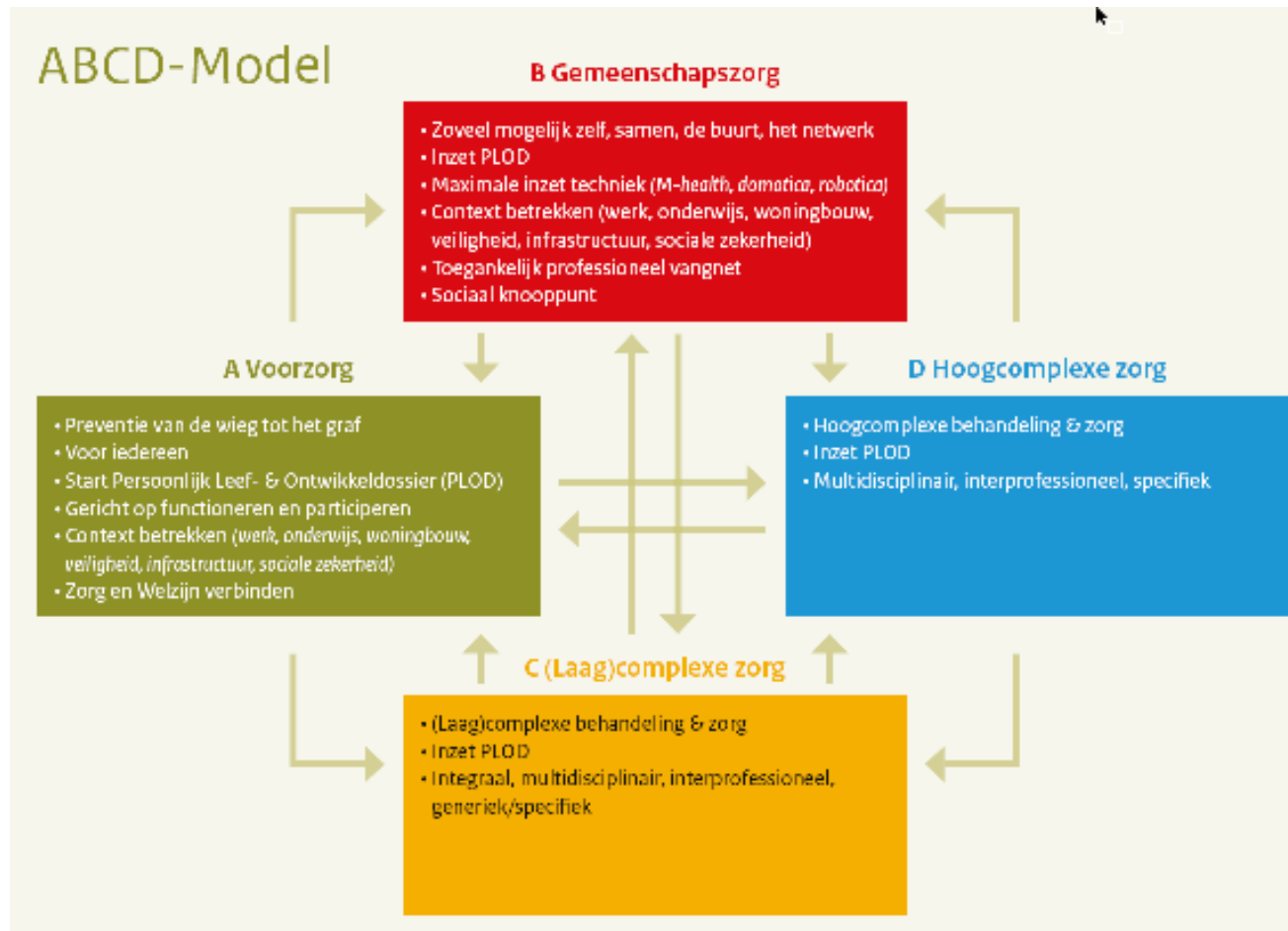
10 Zinvol opleiden tussen missie en visie

<https://www.integratedcareevaluation.org/rainbow-model-for-integrated-care/>

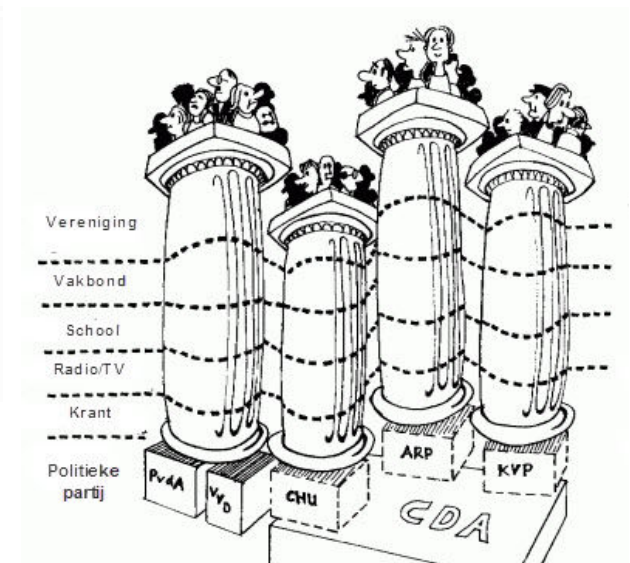
Valentijn P. P. (2016). Rainbow of Chaos: A study into the Theory and Practice of Integrated Primary Care: Pim P. Valentijn, [S.l.: s.n.], 2015 (Print Service Ede), pp. 195, Doctoral Thesis Tilburg University, The Netherlands, ISBN: 978-94-91602-40-5. International Journal of Integrated Care, 16(2), 3. doi:10.5334/ijic.2465

11 Zinvol opleiden tussen missie en visie

Kaljouw, M.; Van Vliet, K. (2015). Naar nieuwe zorg en zorgberoepen. De contouren. Zorginstituut Nederland. 23.

12 Zinvol opleiden tussen missie en visie

13 Zinvol opleiden tussen missie en visie

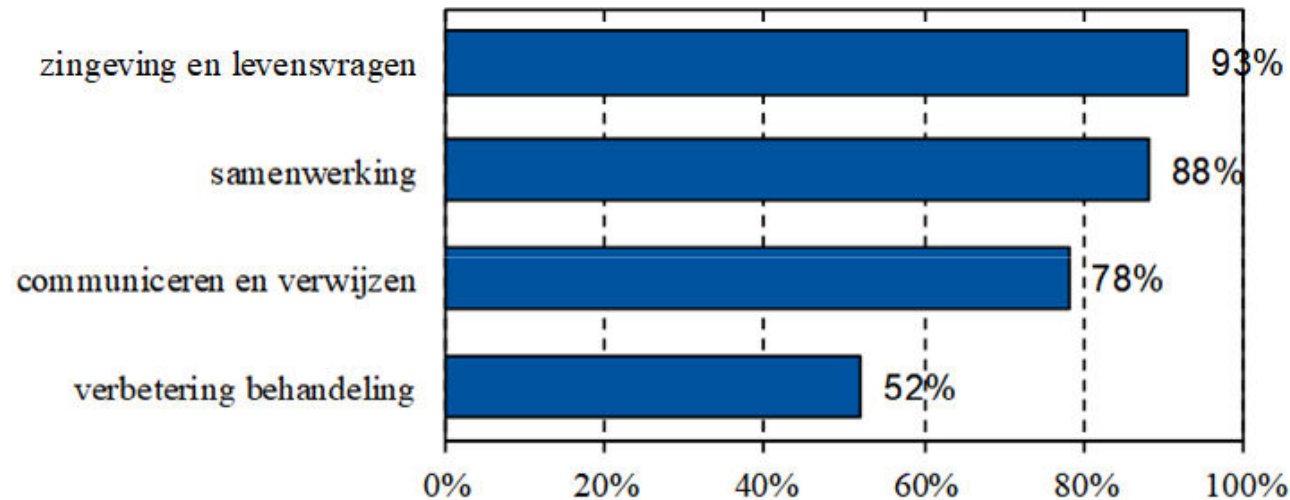
14 Zinvol opleiden tussen missie en visie

Werkgroep IPE HAN-Radboudumc (2017). Raamwerk interprofessioneel samenwerken, leren en opleiden in de gezondheidszorg. Nijmegen: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en het Radboudumc.

15 Zinvol opleiden tussen missie en visie

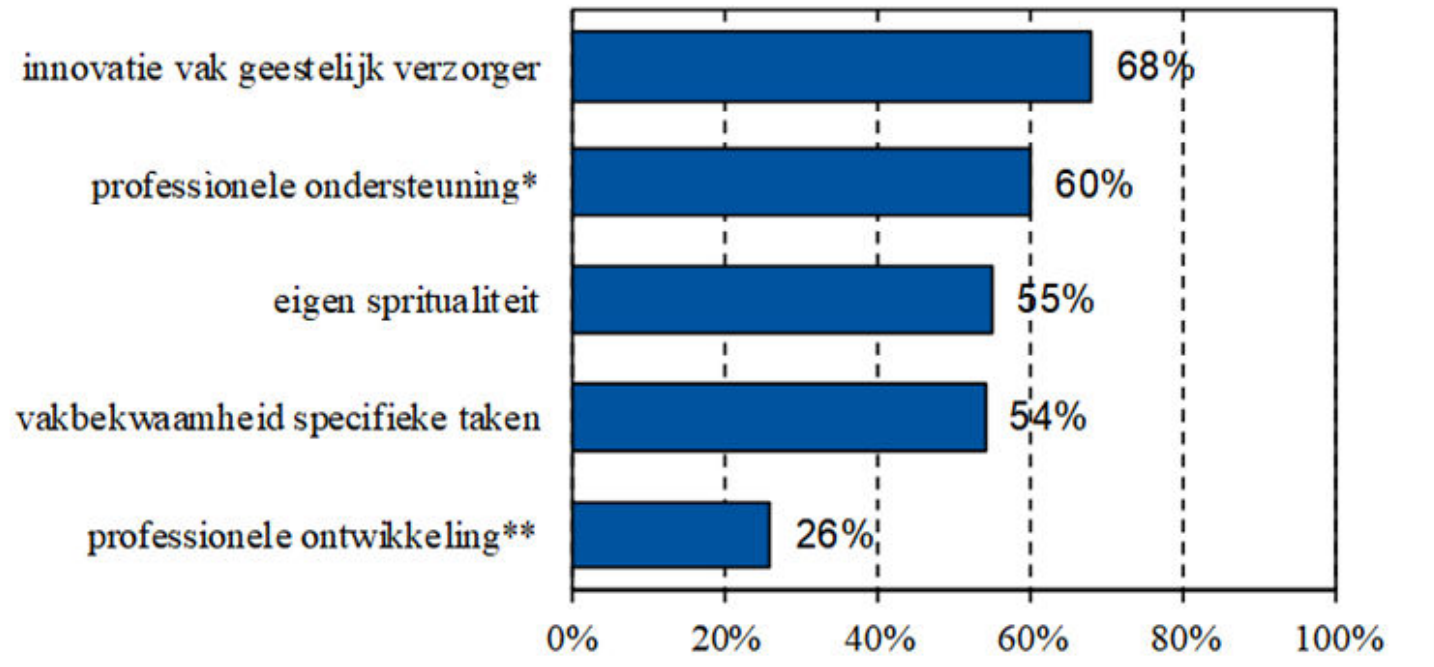
Figuur 12 Doel postacademische opleiding: Aspecten interprofessioneel leren (n=132)*

- * Niet gevraagd aan geestelijk verzorgers die geen interesse hebben in een postacademische opleiding of twijfelen of ze interesse hebben, en niet gevraagd aan geestelijk verzorgers die geen voorstander zijn van deelname andere beroepsgroepen aan een postacademische opleiding.

16 Zinvol opleiden tussen missie en visie

Figuur 2 Gewenste scholing van competenties (n=259)

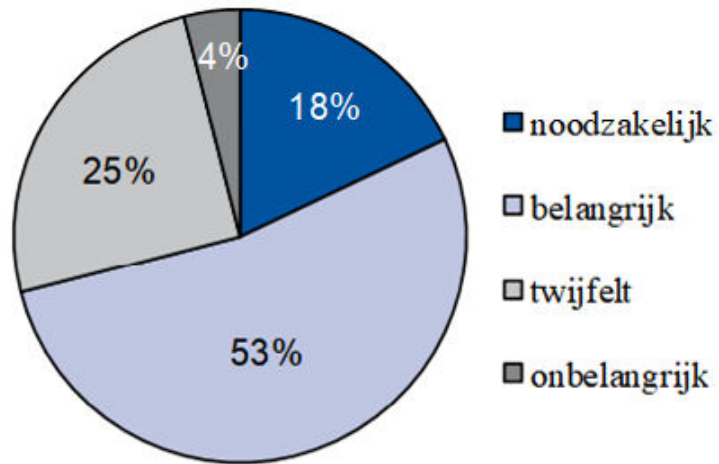

* Van zichzelf en anderen (supervisie/intervisie/coaching).

** Door onderzoek en begeleiding juniors.

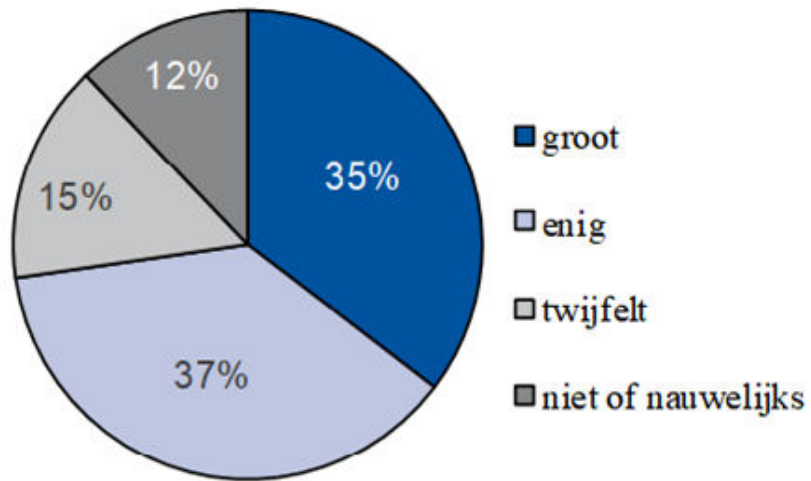
17 Zinvol opleiden tussen missie en visie

Figuur 3 Algemeen belang postacademische opleiding voor geestelijke verzorgers in de zorg (n=245)

18 Zinvol opleiden tussen missie en visie

Figuur 4 Eigen interesse postacademische opleiding (n=259)

19 Zinvol opleiden tussen missie en visie

